

ב' כטב' א' ק' ע' י'

(כח, א) בהר סיני וגור. מה עניין שמטה אצל הר סיני, ואני שואל מה עניין שמטה כאן בתו"כ, בשלמא פרשת המועדות נצטוו כאן מושם הקורבנות שליהם, אבל מצות שמטה אין עניינה להתרות כהנים, ועיי' בספרינו שכ' משומש חשב משה דבנו ע"ה שייכנסו או לארץ, לימודם הל' שמטה ווביל, וק"ק דאמאי לא למדם הל' תרו"מ ותלה שהן מצות התלויות בארץ ובחלה נצטוו מיד בבייתם לארץ, ובתרו"מ לאחר י"ד שנה, ובמטטה בשנת כ"א לכינוסם.

ו"ל בספר תיו"כ הוא ספר הקوشת, קדושת אוהל מועד והקרבות, וריחוק מטומאת מאכלות אסורת שמטמאים את הלב ומיסרים את הקوشת, וקדושת המחנות, קדושת הכהנים, וקדושת החגיגים, לקים מה שנא' ואתם תהיו לי מלכת כהנים וגוי קדוש. נבא להוירם עכשו על קדושת הארץ שנא' כי Tabao אל הארץ אשר אני נתן לכם שבת הארץ שבת לה' וגוי וקדשתם את שנת החמשים שנה וקראתם דורר בארץ לכל ישבה וגוי כי יובל היא קדש חחי' לכם.

והיטב אשר דרש בוה הדרש והיעין שכמו שנינתנה שבת לבני' להוציאם מחול ולהוציאם אל הארץ, כמו כן בכישת וישוב הארץ ע"י עם ישראל יוציא את הארץ מהחולין שבת שנחחללה ע"י התועבות של יושביה לימי השבת שבת כה"כ ושבתה הארץ שבת לה'.

ויש לצרף לזה מש"כ הגאנך רמ"ש זצ"ל בספרו הדגול משך חכמה שמטה יובל הן בבחינות שבת יו"ט, קדושת שבת קביעה וקיימת וקדושת יו"ט חוליו בקדוש ב"ד, שאם אין ב"ד מקדים את שנת החמשים ואין משלחים את העבדים לחירות, לא נתקדשה שנת החמשים ליום, ואו היא שנת חול כל השנים, ולפיכך נאמר אצל וקדשתם את שנת החמשים שנה, מה שלא נא' אצל שמטה וזהב' וירצא מוה שבשנה שמטה יש מעין קדושת שבת בארץ ובשנת היובל יש מעין קדושת יו"ט, ולפיכך נכתבו מצות אלו אצל פרשת המועדים, ועיי' בכל' יקר מש"כ בוה.

[רמא] דבר אל בני ישראל ואמרת אליהם כי Tabao אל הארץ אשר

אני נתן לכם ושבתה הארץ שבת לה'. (א) בדברי הכתוב האלה יש למצוא גם רמז נכבד, אשר יביע לנו אמר ויתאר לנו

בחינת הארץ וערכה, איךנה היה הארץ קודם שבאו ישראל להתישב

בזה, ואיךנה מתעללה אחר כן. הן באיש פרטני רואים אנחנו שפעז הרוב ביוםות

החול, בימי המעשה והעבדה, הוא משוקע ראשו ורונו בתחום החומר

ותגשמי, נעדך מכל גבשות הרוח והתרומות הנפש, אחרי אשר כל מחשבותיו

דיבוקות בצריכי החיים הנשים, אשר ימלוא כל חדר לי לבו וינוינו אותו לרדוף אחריהם

בל' הרף, אמנס בהגע יום השבת, או יתנסה מתחום החיים החומריים

ונגנומים, וירום ויגבה במעליות הקודש, כי קדושת השבת מתחשת עליו בכל

יושפה והדרה, ותחדש רוח נכוון בקרבו, רוח הקדושה והטהרה, אשר יפרוש

כנפיו עליו, ויפתח באפיו נשמה חדשה, נשמה יתירה, אשר בה יתפאר יתעללה

ויתרומם למעלה ראה. וכן ה'י גם גורי הארץ הקדושה ארץ אבותינו. כל' פור'

אשר ישבו עלי' הפמים הקדמוניים, אשר צשו כל' חולבנה ומלאו אותה

בשיקוציהם וגילגוליהם, אז היהת גם היא שקווע בתחום רבת, בתחום תופעות

חו מדיות וגסות, אשר הנימנו חותמה עלי', והימים אשר חלפו לה אן, היו

אלפוא לפני בבחינת ימות החול. אכן כאשר בא עם ישראל וחתיבש עלי',

או תחילה תקופה חדשה بعد הארץ, תקופה של קדושה וטהרה,

תקופה של התגברות הרוח והתרומות הנפש, כי גילולים עברו מן הארץ,

ואגליים נרות נכרת, ורוח האמונה הקדושה והטהורה שפך משלתו עלי' כל'

בשר, ותקופה זו זאת, אשר נשאה עלי' חותם תכנית, חותם הקדושה והטהרה,

אחרי זמנים רבים של התגברות החומר העכור והgas שבערו על הארץ

במשך הימים, אשר ישבו עלי' העמים הקדמוניים, היהת בבחינת שבת הבאה

הרות, בן הביאת גם התקופה הזאת לאיך ניצובי אור הקדושה והטהרה, אשר

נדשו עני הבהירות והכללות ממנה והרימו אותה בתחום ה纯洁ה והזהמה

למרום פסגת השלימות ואושר הרוחן.

(ב) וזה שרמו גם הכתוב שלפנינו: כי Tabao אל הארץ אשר אני נתן לך,

(4) מ"מ קדש

וובתורת כהנים (פרק א פיסקא ב) "שבת לה", שם שונאים בשבת בראשית "שבת לה"¹³, נאמר בשביעית "שבת לה"¹⁴, עיין רמב"ן¹⁵. אלם לעניות דעתך נראה, דדין את לאשומען, דכמו דקדושת שבת חולקה מקודשת יום טוב, שבת קביעה וקיימה, יום טוב ישראל מקודשי להו, ובידם להקדים זמנו או לאחריו, לא כן שבת קביעה וקיימה [עין ביצה י], א¹⁶, כי חולקה קדושת שביעית מקודשת יובל לכל מה שנottage בשביעית נוהג ביובל, רק דיבול חילא אם לא תקעו¹⁷, או לא שלו עבדים לחריות¹⁸, או לא החיזרו קרקע, או מותר בחידשת ווריעה ואינו יובל כללו¹⁹ כפורה לkeys ובראש השנה דף ט, ב.²⁰ וכן פסק הרמב"ם להלכה פרק י' משימות²¹. לא בן שמיטה, הוא קדוש בעצמו, ואפקעתה דמלכת הוה, ואין תלי בקדושת ישראל. לכן גבי שביעית אמר "שבת לה". אף אם לא שטרו מנין השנין ולא השמשו וגדשו שdots באגביניהם, בכל זאת הוא הפקר ופטור ממעשר לאפקעתה ודילא הו. [ומוח מוכרא דלא כשית בז"ת צרכי לקוש שביעית גם כן]. ועיין מהרי"ט (חילק א סימנו מב) שהאריך ורבה נחת, לא כן יובל כתוב בו (פסק ב) "וקדשות" — שאחות מקדושים אותן. כי יובל הוא קדוש תהיה לכם" נ (פסק יב), וכך שכתוב גבי ימים טובים (עליל נג) "מקרא קדש היה לכם". משות ששמיטה מorth על חידוש העולם "כי לארץ", כמו שבת, אבל יובל מorth על שלוחה עבדים, שזה יציאת מצרים וכיוון טוב שהוא "יוכר ליציאת מצרים". ואם היא יובל, או (פסק יא) "לא תקצרו את ספיחת" (ולא תבצרו את) גויהה". אבל שביעית כתוב (פסק ה) "קציר... גויה", שמדובר מוכרה שלא לורע ולא לומר²². רק בזבול תלי אם הוא יובל, וכך שבאותה, שעשו בית דין הדברים האלה.

31

שבכל ומה הם זוכים מפני שמנוגים את השבת, וכן אין איתא במדרש פ' בראשית (פי"א) ברכת ה' היא העשיר זה השבת, ופירשו המפרשים דמשבת נמשך שפע ברכה והצלחה לכל ימי השבע:

והנה להבין העניין מודיע משבת ימשך שפע לכל ימי השבע י"ל כך, DIDOU מאמרם ז"ל בסוף מס' קיושין (פ"ב): הראית מימיך שועל חונני ארוי סבל וכו' והם מתפרנסין שלא בערע והם לא נבראו אלא לשמשני, ואני נבראתי לשמש את קוני אין דין שתperfnum שלא בערע, אלא שההרעות את מעשי וקפקחי את פרנסתי, ולפי"ז היה ראוי האדם שיתperfnum שלא בערע רק עיי' חטאיהם ומעשייהם גרכו

עתiba ישראל למנוחתו, וינחל את הארץ, אשר אלה ה' למושב לו, כאשר שבע לאבותינו, או — ושבתה הארץ שבת לה, או תחילה بعد הארץ תקופה חדשה תקופה גדורלה ורבתה הערק, אשר תמי' אצל בבחינות שבת, וכאלו שבת הארץ או שבת לה, כי יכול בעודה הימים החולניים, ימי השחתת המדות והתגבורות החומר תנס על הרות, ויחיה לו לפני ימים טובים, אשר כשבת ל'עומת ימי החול יהי' מקודשים בהדרת קודש, ומופרדים בשטרת הגנויות וטהרת המדות, אשר תפארת הנה לungan וഫארת לו מן העמים, והמה חבל נמלחטו מדור דור.

(3) אבי צי יתי ריק אם אחיך התישב עט ושבאל על אדמתו, יהי ריך אב והולך בדרכיך, אם תורה ה' תהיה לו לך ובמצותיו יהיה חוץ מארך, או אמנס גם האדמה אשר הוא ישב פ"ל' מתעללה ותתקדש, והארץ כה היא תמעטר בעטרת תפארת, בעטרת הקדשה וטהרה, עד כי ימי' יהיה כימי' השבת, אבל אם יחטא ישראל ואשם, אם יסוד לבבו ויעשה הרע אשר ישבו על הארץ לפניהם ויעשה כתועכיותם, אם יסוד לבבו ויעשה הרע בעיני ה' להכפיטו, אז גם הארץ תרד אחורנית, תסיר מעלי' עטרת הקדשה קשחתעתה בה, ואז ייחלו בעדה ימי' השבת ויחיהו שנית לפני' ימות הארץ כמו שהיה מלפניו בשנים קדמונו, בטרם נהגה עלי' או רIOR שישראל ונונה זרעה, וכאשר אמרנו.

(4) ומיה נחדר למלך עז' אמר חז"ל שבת קי"ט ע"ב: לא חרבה ירושלים אלא בשבייל שחיללו בה את השבת, כמו שהסבה שבגילה חרבה ירושלים וגהה כבוד מישראל, שחתאו ועשו המזמות — כי חילו ימי השבת של ירושלים, ופסקו بعد הארץ ימי' הקדשה שהי' לגבה בבחינות שבת, והתחלו בעודה ימות החול, אחרי שרידה ממעללה הגבואה שנuttleה בהיות ישראל היושב עלי' נוצר את התורה ושומר מצותיו, ושבה למצבה החולני, למצב גס ופחות, אשר היהה בו מלפנים ובימי קדם ולכן גלה כבודה והיתה לועזה. ואף קדושת הארץ לא בטלה, אבל הקדשה המיזוחת, שהיתה מושפעת בה מקדושת ישראל היושב עלי', ואשר בגילה נחשבו ימי' לימי' השבת פסקה וכאמור).

(5) ויש לנו זאת גם במאמר הכהוב בפרשנותו: ובכל ארץ אחוזתכם גואלה מתנו לארץ, כמו בבואכם אל ארץ אחוזתכם, אשר ה' נתן לכם, שמו לבכם לסדר דבריכי חיליכם כאשר ה' דורש מככם, סרו מרע ועשו טוב, זרעו זרע צדקה, ונירו לכם ניר האמונה בה, ובהשגתן, במען — גואלה מתנו לארץ, כי גם הארץ תגאל עמכם, אחרי אשר בעשותכם הטוב בעיני ה', גם הארץ מתעללה ותתקדש במעללה, תטעטר בעטרת הקדשה וטהרת הטהרה, ובמקום ימי' החול יתחיהו בעדה ימי' 7) השבת המזינים בהדרת קדש ובזיו הטהרה המרוחף עליהם וכאמור.

(6) והנה רשי' פ' ושבתה הארץ שבת לה, שם ה' שם שנאמר בשבת בראשית, והודבר יפלא מי עני שבת בראשית לכאנ, אך נראה דריש שייכות גוזל שבת בראשית לכאנ, ובא ג'כ להורות שלא יתחמץ לבב אנש אם לא יזע ולא יקנזר יהיה לו היוקרב, ובא הכתוב להראות לנו שלא כן הוא דזה עניין יסוד גדול להאמונה היפך מדעת טبع האדם שסובר שע"י השתדרותו ורובי וריזו בטיב משא ומתן ורדיפת אחרי ממון זה מעשת, لكن מראה הקב"ה להיפוך כי לא בכח יגבר איש ולא בשוקי האיש ריצה, רק אדרבה מה ששובת האדם בשבת מלאכה זהו מעשת, והיינו ע"פ מאמרם ז"ל (עי' שבת קי"ט) עשרים

ב' ט' כ'

ומעתה א"ש כאן דכמו דמגון השבת נמשך ברכה לכל השבוע כן נמי ע"י שביתת הארץ משבת שלה יומשך שפע ברכה לכל שנות השבוע ויהיה להם ע"י שביתת הארץ פרנסת ושרותות. וזהו כוונת הכתוב כפי רשי' ז' שביתה הארץ שבת לה' והיינו לשם ה' כמו שנאמר בשבת בראשיתadam שומר שבת לשם ה' זוכה לעשרונות פרנסת כן נמי הכא ע"י שתשביתת הארץ יהיה עשרות ופרנסת כל שנות השמיטה, והוא מודיק מאד בפסקו ולקמן וויראה שבת הארץ לכם לאכללה וגור' ר'יל ע"י שביתת הארץ יהיה לכם לאכללה ולפרנסת כל שנות השמיטה, והכל בא הקב"ה להראות שהשביטה מעשרה יותר מני היגיינה ודוד'ק היטב:

ישראל קדושים הם ארץ ישראל קדושה,
ומצינו שב' קדשות המתחדשות יוצאה מהן קדשה נפלאה "קדוש הקדשים".
ולדוגמא נכח קדושת ישראל וקדשות תפילין, שלמרות קדושת כל א' מישראל מותר הוא לכנות לבית הכסא; ואם אין מקם משימר להנניה את התפילין, רשאי הוא להחזיק את התפילין בידי ולכנות לbehach. אבל אסור לו לכנים לשם ותפילין בראשו ובזרועו ולמה? מפני שע"י התחרבות בדורות' בראשו "מתיצרת" קדשה חמורה.
ב' הקדשות: ישראל עטר בתפילין שא"א בשום אופן לולול בת. והוא הדבר כי ישארל ארץ ישראל: כל או"א מהם קדשה רגילה, אבל כשהן מתחברות והיהודי יושב על אדרמת הקדש. הוא מתעלה בקדשוינו למפללה למפעלה. וכן מ浑לה ע"י זה קדשות הארץ. אם בכל הגזות אמרו, אין דומה מועטין העושין את הדרה למורビין העושין את התדרה ע"י תעיבת חתלה בחתקתי, בישיבת אי ע"י יהודים עאכובי. הרי תראה, שהאבוטה הק' ישבו בא"י ולא נטפל להם השטן למנוע אתם מות, וכאשר שב יעקב עם י"א בני מלון, נאבק עמו סמאל במעבר יבוק, על גובל אי', ובההוויד' ח'א ד"א בארנו שרצה השטן למנוע ישיבת "עדת" שלמה של יהודים בא"י. ומרש"י מגילה ג' על האמור "הא דרביס" — "דחתם כל ישראל הוו' — נראת שיש הבדל גדול בין תלמוד תורה ודרכם לת"ת של כל ישראל; והכי נמי יש הבדל בין מצות ישיבת אי' דיחיד לישיבת בל ישראל (ודיעקב, ובנוי ביתה

שבת נhalbתו אמרין בגמ' (שכת ק"ח) כל השומר שבת נhalbתו מוחלין לו כל עונותיו ואל תקרי מחללו אלא מחול לו, וא"כ כיון שנמחל לו כל עונותיו א"כ חור הדין שתיפרנס שלא בעצם לכך עשרים שבבבל מתעשרים ע"י שמענוגים את בשבת, אך כל זה אם אין חור וחוטא ביום החול, אבל אם א"כ שמענוג את השבת חור וחוטא א"כ שוב מקפח פונסתו חטא כמו שדרשו חז'ל (ב"ר מ"ז ט') על פסקו וראה אם דרך עוצב כי אם יש כי חטא ע"ש, וזהו כוונת המדרש הנ"ל ברכבת ה' היא תעשר וזה שבת ע"י שומר שבת מוחלין לו כל עונותיו וע"י שצוב עמה ושרותות, אך בתנאי ולא יוסיף עצב עמה היינו שלא יחוור בחול לחוטוא שנייה, אז לא יועל לו השבת וחוזר להיות עני ומוחסן פרנסה וכו' ודוד'ק היטב:

וקראתם דרור בארץ לכל ישיבה.

Disk 6
 Disk 7
 Disk 8
 Disk 9
 Disk 10
 Disk 11
 Disk 12
 Disk 13
 Disk 14
 Disk 15
 Disk 16
 Disk 17
 Disk 18
 Disk 19
 Disk 20
 Disk 21
 Disk 22
 Disk 23
 Disk 24
 Disk 25
 Disk 26
 Disk 27
 Disk 28
 Disk 29
 Disk 30
 Disk 31
 Disk 32
 Disk 33
 Disk 34
 Disk 35
 Disk 36
 Disk 37
 Disk 38
 Disk 39
 Disk 40
 Disk 41
 Disk 42
 Disk 43
 Disk 44
 Disk 45
 Disk 46
 Disk 47
 Disk 48
 Disk 49
 Disk 50
 Disk 51
 Disk 52
 Disk 53
 Disk 54
 Disk 55
 Disk 56
 Disk 57
 Disk 58
 Disk 59
 Disk 60
 Disk 61
 Disk 62
 Disk 63
 Disk 64
 Disk 65
 Disk 66
 Disk 67
 Disk 68
 Disk 69
 Disk 70
 Disk 71
 Disk 72
 Disk 73
 Disk 74
 Disk 75
 Disk 76
 Disk 77
 Disk 78
 Disk 79
 Disk 80
 Disk 81
 Disk 82
 Disk 83
 Disk 84
 Disk 85
 Disk 86
 Disk 87
 Disk 88
 Disk 89
 Disk 90
 Disk 91
 Disk 92
 Disk 93
 Disk 94
 Disk 95
 Disk 96
 Disk 97
 Disk 98
 Disk 99
 Disk 100
 Disk 101
 Disk 102
Disk 103
Disk 104
Disk 105
Disk 106
Disk 107
Disk 108
Disk 109
Disk 110
Disk 111
Disk 112
Disk 113
Disk 114
Disk 115
Disk 116
Disk 117
Disk 118
Disk 119
Disk 120
Disk 121
Disk 122
Disk 123
Disk 124
Disk 125
Disk 126
Disk 127
Disk 128
Disk 129
Disk 130
Disk 131
Disk 132
Disk 133
Disk 134
Disk 135
Disk 136
Disk 137
Disk 138
Disk 139
Disk 140
Disk 141
Disk 142
Disk 143
Disk 144
Disk 145
Disk 146
Disk 147
Disk 148
Disk 149
Disk 150
Disk 151
Disk 152
Disk 153
Disk 154
Disk 155
Disk 156
Disk 157
Disk 158
Disk 159
Disk 160
Disk 161
Disk 162
Disk 163
Disk 164
Disk 165
Disk 166
Disk 167
Disk 168
Disk 169
Disk 170
Disk 171
Disk 172
Disk 173
Disk 174
Disk 175
Disk 176
Disk 177
Disk 178
Disk 179
Disk 180
Disk 181
Disk 182
Disk 183
Disk 184
Disk 185
Disk 186
Disk 187
Disk 188
Disk 189
Disk 190
Disk 191
Disk 192
Disk 193
Disk 194
Disk 195
Disk 196
Disk 197
Disk 198
Disk 199
Disk 200
Disk 201
Disk 202
Disk 203
Disk 204
Disk 205
Disk 206
Disk 207
Disk 208
Disk 209
Disk 210
Disk 211
Disk 212
Disk 213
Disk 214
Disk 215
Disk 216
Disk 217
Disk 218
Disk 219
Disk 220
Disk 221
Disk 222
Disk 223
Disk 224
Disk 225
Disk 226
Disk 227
Disk 228
Disk 229
Disk 230
Disk 231
Disk 232
Disk 233
Disk 234
Disk 235
Disk 236
Disk 237
Disk 238
Disk 239
Disk 240
Disk 241
Disk 242
Disk 243
Disk 244
Disk 245
Disk 246
Disk 247
Disk 248
Disk 249
Disk 250
Disk 251
Disk 252
Disk 253
Disk 254
Disk 255
Disk 256
Disk 257
Disk 258
Disk 259
Disk 260
Disk 261
Disk 262
Disk 263
Disk 264
Disk 265
Disk 266
Disk 267
Disk 268
Disk 269
Disk 270
Disk 271
Disk 272
Disk 273
Disk 274
Disk 275
Disk 276
Disk 277
Disk 278
Disk 279
Disk 280
Disk 281
Disk 282
Disk 283
Disk 284
Disk 285
Disk 286
Disk 287
Disk 288
Disk 289
Disk 290
Disk 291
Disk 292
Disk 293
Disk 294
Disk 295
Disk 296
Disk 297
Disk 298
Disk 299
Disk 300
Disk 301
Disk 302
Disk 303
Disk 304
Disk 305
Disk 306
Disk 307
Disk 308
Disk 309
Disk 310
Disk 311
Disk 312
Disk 313
Disk 314
Disk 315
Disk 316
Disk 317
Disk 318
Disk 319
Disk 320
Disk 321
Disk 322
Disk 323
Disk 324
Disk 325
Disk 326
Disk 327
Disk 328
Disk 329
Disk 330
Disk 331
Disk 332
Disk 333
Disk 334
Disk 335
Disk 336
Disk 337
Disk 338
Disk 339
Disk 340
Disk 341
Disk 342
Disk 343
Disk 344
Disk 345
Disk 346
Disk 347
Disk 348
Disk 349
Disk 350
Disk 351
Disk 352
Disk 353
Disk 354
Disk 355
Disk 356
Disk 357
Disk 358
Disk 359
Disk 360
Disk 361
Disk 362
Disk 363
Disk 364
Disk 365
Disk 366
Disk 367
Disk 368
Disk 369
Disk 370
Disk 371
Disk 372
Disk 373
Disk 374
Disk 375
Disk 376
Disk 377
Disk 378
Disk 379
Disk 380
Disk 381
Disk 382
Disk 383
Disk 384
Disk 385
Disk 386
Disk 387
Disk 388
Disk 389
Disk 390
Disk 391
Disk 392
Disk 393
Disk 394
Disk 395
Disk 396
Disk 397
Disk 398
Disk 399
Disk 400
Disk 401
Disk 402
Disk 403
Disk 404
Disk 405
Disk 406
Disk 407
Disk 408
Disk 409
Disk 410
Disk 411
Disk 412
Disk 413
Disk 414
Disk 415
Disk 416
Disk 417
Disk 418
Disk 419
Disk 420
Disk 421
Disk 422
Disk 423
Disk 424
Disk 425
Disk 426
Disk 427
Disk 428
Disk 429
Disk 430
Disk 431
Disk 432
Disk 433
Disk 434
Disk 435
Disk 436
Disk 437
Disk 438
Disk 439
Disk 440
Disk 441
Disk 442
Disk 443
Disk 444
Disk 445
Disk 446
Disk 447
Disk 448
Disk 449
Disk 450
Disk 451
Disk 452
Disk 453
Disk 454
Disk 455
Disk 456
Disk 457
Disk 458
Disk 459
Disk 460
Disk 461
Disk 462
Disk 463
Disk 464
Disk 465
Disk 466
Disk 467
Disk 468
Disk 469
Disk 470
Disk 471
Disk 472
Disk 473
Disk 474
Disk 475
Disk 476
Disk 477
Disk 478
Disk 479
Disk 480
Disk 481
Disk 482
Disk 483
Disk 484
Disk 485
Disk 486
Disk 487
Disk 488
Disk 489
Disk 490
Disk 491
Disk 492
Disk 493
Disk 494
Disk 495
Disk 496
Disk 497
Disk 498
Disk 499
Disk 500
Disk 501
Disk 502
Disk 503
Disk 504
Disk 505
Disk 506
Disk 507
Disk 508
Disk 509
Disk 510
Disk 511
Disk 512
Disk 513
Disk 514
Disk 515
Disk 516
Disk 517
Disk 518
Disk 519
Disk 520
Disk 521
Disk 522
Disk 523
Disk 524
Disk 525
Disk 526
Disk 527
Disk 528
Disk 529
Disk 530
Disk 531
Disk 532
Disk 533
Disk 534
Disk 535
Disk 536
Disk 537
Disk 538
Disk 539
Disk 540
Disk 541
Disk 542
Disk 543
Disk 544
Disk 545
Disk 546
Disk 547
Disk 548
Disk 549
Disk 550
Disk 551
Disk 552
Disk 553
Disk 554
Disk 555
Disk 556
Disk 557
Disk 558
Disk 559
Disk 560
Disk 561
Disk 562
Disk 563
Disk 564
Disk 565
Disk 566
Disk 567
Disk 568
Disk 569
Disk 570
Disk 571
Disk 572
Disk 573
Disk 574
Disk 575
Disk 576
Disk 577
Disk 578
Disk 579
Disk 580
Disk 581
Disk 582
Disk 583
Disk 584
Disk 585
Disk 586
Disk 587
Disk 588
Disk 589
Disk 590
Disk 591
Disk 592
Disk 593
Disk 594
Disk 595
Disk 596
Disk 597
Disk 598
Disk 599
Disk 600
Disk 601
Disk 602
Disk 603
Disk 604
Disk 605
Disk 606
Disk 607
Disk 608
Disk 609
Disk 610
Disk 611
Disk 612
Disk 613
Disk 614
Disk 615
Disk 616
Disk 617
Disk 618
Disk 619
Disk 620
Disk 621
Disk 622
Disk 623
Disk 624
Disk 625
Disk 626
Disk 627
Disk 628
Disk 629
Disk 630
Disk 631
Disk 632
Disk 633
Disk 634
Disk 635
Disk 636
Disk 637
Disk 638
Disk 639
Disk 640
Disk 641
Disk 642
Disk 643
Disk 644
Disk 645
Disk 646
Disk 647
Disk 648
Disk 649
Disk 650
Disk 651
Disk 652
Disk 653
Disk 654
Disk 655
Disk 656
Disk 657
Disk 658
Disk 659
Disk 660
Disk 661
Disk 662
Disk 663
Disk 664
Disk 665
Disk 666
Disk 667
Disk 668
Disk 669
Disk 670
Disk 671
Disk 672
Disk 673
Disk 674
Disk 675
Disk 676
Disk 677
Disk 678
Disk 679
Disk 680
Disk 681
Disk 682
Disk 683
Disk 684
Disk 685
Disk 686
Disk 687
Disk 688
Disk 689
Disk 690
Disk 691
Disk 692
Disk 693
Disk 694
Disk 695
Disk 696
Disk 697
Disk 698
Disk 699
Disk 700
Disk 701
Disk 702
Disk 703
Disk 704
Disk 705
Disk 706
Disk 707
Disk 708
Disk 709
Disk 710
Disk 711
Disk 712
Disk 713
Disk 714
Disk 715
Disk 716
Disk 717
Disk 718
Disk 719
Disk 720
Disk 721
Disk 722
Disk 723
Disk 724
Disk 725
Disk 726
Disk 727
Disk 728
Disk 729
Disk 730
Disk 731
Disk 732
Disk 733
Disk 734
Disk 735
Disk 736
Disk 737
Disk 738
Disk 739
Disk 740
Disk 741
Disk 742
Disk 743
Disk 744
Disk 745
Disk 746
Disk 747
Disk 748
Disk 749
Disk 750
Disk 751
Disk 752
Disk 753
Disk 754
Disk 755
Disk 756
Disk 757
Disk 758
Disk 759
Disk 760
Disk 761
Disk 762
Disk 763
Disk 764
Disk 765
Disk 766
Disk 767
Disk 768
Disk 769
Disk 770
Disk 771
Disk 772
Disk 773
Disk 774
Disk 775
Disk 776
Disk 777
Disk 778
Disk 779
Disk 780
Disk 781
Disk 782
Disk 783
Disk 784
Disk 785
Disk 786
Disk 787
Disk 788
Disk 789
Disk 790
Disk 791
Disk 792
Disk 793
Disk 794
Disk 795
Disk 796
Disk 797
Disk 798
Disk 799
Disk 800
Disk 801
Disk 802
Disk 803
Disk 804
Disk 805
Disk 806
Disk 807
Disk 808
Disk 809
Disk 810
Disk 811
Disk 812
Disk 813
Disk 814
Disk 815
Disk 816
Disk 817
Disk 818
Disk 819
Disk 820
Disk 821
Disk 822
Disk 823
Disk 824
Disk 825
Disk 826
Disk 827
Disk 828
Disk 829
Disk 830
Disk 831
Disk 832
Disk 833
Disk 834
Disk 835
Disk 836
Disk 837
Disk 838
Disk 839
Disk 840
Disk 841
Disk 842
Disk 843
Disk 844
Disk 845
Disk 846
Disk 847
Disk 848
Disk 849
Disk 850
Disk 851
Disk 852
Disk 853
Disk 854
Disk 855
Disk 856
Disk 857
Disk 858
Disk 859
Disk 860
Disk 861
Disk 862
Disk 863
Disk 864
Disk 865
Disk 866
Disk 867
Disk 868
Disk 869
Disk 870
Disk 871
Disk 872
Disk 873
Disk 874
Disk 875
Disk 876
Disk 877
Disk 878
Disk 879
Disk 880
Disk 881
Disk 882
Disk 883
Disk 884
Disk 885
Disk 886
Disk 887
Disk 888
Disk 889
Disk 890
Disk 891
Disk 892
Disk 893
Disk 894
Disk 895
Disk 896
Disk 897
Disk 898
Disk 899
Disk 900
Disk 901
Disk 902
Disk 903
Disk 904
Disk 905
Disk 906
Disk 907
Disk 908
Disk 909
Disk 910
Disk 911
Disk 912
Disk 913
Disk 914
Disk 915
Disk 916
Disk 917
Disk 918
Disk 919
Disk 920
Disk 921
Disk 922
Disk 923
Disk 924
Disk 925
Disk 926
Disk 927
Disk 928
Disk 929
Disk 930
Disk 931
Disk 932
Disk 933
Disk 934
Disk 935
Disk 936
Disk 937
Disk 938
Disk 939
Disk 940
Disk 941
Disk 942
Disk 943
Disk 944
Disk 945
Disk 946
Disk 947
Disk 948
Disk 949
Disk 950
Disk 951
Disk 952
Disk 953
Disk 954
Disk 955
Disk 956
Disk 957
Disk 958
Disk 959
Disk 960
Disk 961
Disk 962
Disk 963
Disk 964
Disk 965
Disk 966
Disk 967
Disk 968
Disk 969
Disk 970
Disk 971
Disk 972
Disk 973
Disk 974
Disk 975
Disk 976
Disk 977
Disk 978
Disk 979
Disk 980
Disk 981
Disk 982
Disk 983
Disk 984
Disk 985
Disk 986
Disk 987
Disk 988
Disk 989
Disk 990
Disk 991
Disk 992
Disk 993
Disk 994
Disk 995
Disk 996
Disk 997
Disk 998
Disk 999
Disk 1000
Disk 1001
Disk 1002
Disk 1003
Disk 1004
Disk 1005
Disk 1006
Disk 1007
Disk 1008
Disk 1009
Disk 1010
Disk 1011
Disk 1012
Disk 1013
Disk 1014
Disk 1015
Disk 1016
Disk 1017
Disk 1018
Disk 1019
Disk 1020
Disk 1021
Disk 1022
Disk 1023
Disk 1024
Disk 1025
Disk 1026
Disk 1027
Disk 1028
Disk 1029
Disk 1030
Disk 1031
Disk 1032
Disk 1033
Disk 1034
Disk 1035
Disk 1036
Disk 1037
Disk 1038
Disk 1039
Disk 1040
Disk 1041
Disk 1042
Disk 1043
Disk 1044
Disk 1045
Disk 1046
Disk 1047
Disk 1048
Disk 1049
Disk 1050
Disk 1051
Disk 1052
Disk 1053
Disk 1054
Disk 1055
Disk 1056
Disk 1057
Disk 1058
Disk 1059
Disk 1060
Disk 1061
Disk 1062
Disk 1063
Disk 1064
Disk 1065
Disk 1066
Disk 1067
Disk 1068
Disk 1069
Disk 1070
Disk 1071
Disk 1072
Disk 1073
Disk 1074
Disk 1075
Disk 1076
Disk 1077
Disk 1078
Disk 1079
Disk 1080
Disk 1081
Disk 1082
Disk 1083
Disk 1084
Disk 1085
Disk 1086
Disk 1087
Disk 1088
Disk 1089
Disk 1090
Disk 1091
Disk 1092
Disk 1093
Disk 1094
Disk 1095
Disk 1096
Disk 1097
Disk 1098
Disk 1099
Disk 1100
Disk 1101
Disk 1102
Disk 1103
Disk 1104
Disk 1105
Disk 1106
Disk 1107
Disk 1108
Disk 1109
Disk 1110
Disk 1111
Disk 1112
Disk 1113
Disk 1114
Disk 1115
Disk 1116
Disk 1117
Disk 1118
Disk 1119
Disk 1120
Disk 1121
Disk 1122
Disk 1123
Disk 1124
Disk 1125
Disk 1126
Disk 1127
Disk 1128
Disk 1129
Disk 1130
Disk 1131
Disk 1132
Disk 1133
Disk 1134
Disk 1135
Disk 1136
Disk 1137
Disk 1138
Disk 1139
Disk 1140
Disk 1141
Disk 1142
Disk 1143
Disk 1144
Disk 1145
Disk 1146
Disk 1147
Disk 1148
Disk 1149
Disk 1150
Disk 1151
Disk 1152
Disk 1153
Disk 1154
Disk 1155
Disk 1156
Disk 1157
Disk 1158
Disk 1159
Disk 1160
Disk 1161
Disk 1162
Disk 1163
Disk 1164
Disk 1165
Disk 1166
Disk 1167
Disk 1168
Disk 1169
Disk 1170
Disk 1171
Disk 1172
Disk 1173
Disk 1174
Disk 1175
Disk 1176
Disk 1177
Disk 1178
Disk 1179
Disk 1180
Disk 1181
Disk 1182
Disk 1183
Disk 1184
Disk 1185
Disk 1186
Disk 1187
Disk 1188
Disk 1189
Disk 1190
Disk 1191
Disk 1192
Disk 1193
Disk 1194
Disk 1195
Disk 1196
Disk 1197
Disk 1198
Disk 1199
Disk 1200
Disk 1201
Disk 1202
Disk 1203
Disk 1204
Disk 1205
Disk 1206
Disk 1207
Disk 1208
Disk 1209
Disk 1210
Disk 1211
Disk 1212
Disk 1213
Disk 1214
Disk 1215
Disk 1216
Disk 1217
Disk 1218
Disk 1219
Disk 1220
Disk 1221
Disk 1222
Disk 1223
Disk 1224
Disk 1225
Disk 1226
Disk 1227
Disk 1228
Disk 1229
Disk 1230
Disk 1231
Disk 1232
Disk 1233
Disk 1234
Disk 1235
Disk 1236
Disk 1237
Disk 1238
Disk 1239
Disk 1240
Disk 1241
Disk 1242
Disk 1243
Disk 1244
Disk 1245
Disk 1246
Disk 1247
Disk 1248
Disk 1249
Disk 1250
Disk 1251
Disk 1252
Disk 1253
Disk 1254
Disk 1255
Disk 1256
Disk 1257
Disk 1258
Disk 1259
Disk 1260
Disk 1261
Disk 1262
Disk 1263
Disk 1264
Disk 1265
Disk 1266
Disk 1267
Disk 1268
Disk 1269
Disk 1270
Disk 1271
Disk 1272
Disk 1273
Disk 1274
Disk 1275
Disk 1276
Disk 1277
Disk 1278
Disk 1279
Disk 1280
Disk 1281
Disk 1282
Disk 1283
Disk 1284
Disk 1285
Disk 1286
Disk 1287
Disk 1288
Disk 1289
Disk 1290
Disk 1291
Disk 1292
Disk 1293
Disk 1294
Disk 1295
Disk 1296
Disk 1297
Disk 1298
Disk 1299
Disk 1300
Disk 1301
Disk 1302
Disk 1303
Disk 1304
Disk 1305
Disk 1306
Disk 1307
Disk 1308
Disk 1309
Disk 1310
Disk 1311
Disk 1312
Disk 1313
Disk 1314
Disk 1315
Disk 1316
Disk 1317
Disk 1318
Disk 1319
Disk 1320
Disk 1321
Disk 1322
Disk 1323
Disk 1324
Disk 1325
Disk 1326
Disk 1327
Disk 1328
Disk 1329
Disk 1330
Disk 1331
Disk 1332
Disk 1333
Disk 1334
Disk 1335
Disk 1336
Disk 1337
Disk 1338
Disk 1339
Disk 1340
Disk 1341
Disk 1342
Disk 1343
Disk 1344
Disk 1345
Disk 1346
Disk 1347
Disk 1348
Disk 1349
Disk 1350
Disk 1351
Disk 1352
Disk 1353
Disk 1354
Disk 1355
Disk 1356
Disk 1357
Disk 1358
Disk 1359
Disk 1360
Disk 1361
Disk 1362
Disk 1363
Disk 1364
Disk 1365
Disk 1366
Disk 1367
Disk 1368
Disk 1369
Disk 1370
Disk 1371
Disk 1372
Disk 1373
Disk 1374
Disk 1375
Disk 1376
Disk 1377
Disk 1378
Disk 1379
Disk 1380
Disk 1381
Disk 1382
Disk 1383
Disk 1384
Disk 1385
Disk 1386
Disk 1387
Disk 1388
Disk 1389
Disk 1390
Disk 1391
Disk 1392
Disk 1393
Disk 1394
Disk 1395
Disk 13

קלה הקדמת רפואי למכה, מן הריפוי של אחר המכה

"וכי ימוד אחיך ומטה ידו עמד והחזקת בו" (כח, לה)

"והחזקת בו — אל תניחתו שירוד ופל ויהה קשה להקימו, אלא חזקו מושעת מוטת היד. למה זה דומה למשاوي של החמון שעודה על החמון אחד תופס בו מעמידו. נפל הארץ חמשה אין מעמידין אותו" (רש"י).

"כי ימוד רעך" לא נאמר כאן — אומר הגור"ם רובמן צייל בספרו "זכרון מאיר" — אלא "אחיך" כדי ללמד על דרגת הדאגה לוזלת הנדרשת מן האדם. התורה מצוות אוננו להתייחס אל כל אחד כאלו אחינו הוא. וכמיון שכח היא גם אומרת "והחזקת בו" — פלומר תומך בו טרם נפילה. עדיפה החשת עזרה לאדם שעדיין לא נפל על פני הצלת מי שכבר נפל.

6) בהנחה של "והחזקת בו" בא לידי ביטוי טוב לבו של האדם במידה רבה יותר מאשר בעורה למי שכבר נפל. עורה לנופל פעמים נובעת מהבהה עצמית, שאינו יכול לראות את מותן נופל ושובב. מה שאינו כו מי שבא למונע נפילתו של השני. הוא בודאי עושה זאת מותן מנייעים טהורים של חסד ונחמים, לפי שקדום הנפילה אין עדין סיבה להתעוררות הרחמים הטבעיים.

11) מכאן יוכל ללמידה קל וחומר בנוגע לעורה לוזלת בעיניים רוחניים. בין נוגע לחינוך ילדים ולטמידים ובין בנוגע להשכעה וסעד רוחני לכל בני האדם: אין להמתין עד שייפול האופל וرك איז להחלץ לעזרתו, אלא יש לחזקו ולעודדו עוד מועד לבב ימуд, ימות, ויפול. אם נניח לו להתמודט יקשה מאי להקימו, ואז לא רק חמשה אינם מעמידים אותו אלא לעיתים אפילו מאה.

16) הוא הדיון גם לגבי הזירות בתיקון נפש האדם עצמו, יש להיזהר ולתקון כל טעות בתקדם האפשרי בעוד הפגם קטן ואני אלא בראשתו. דומה הדבר למחלה הגוף כגון דלקת ריאות רחמנא ליצלן, ראשיתה בהצטננות קלה אך אם או מטפלים בה בתחלתה עלולים להתרפה מצביס מטוכנים ביותר. באונה מידת יש לאדם גם להשמר מכל התחליה של דבר רע. על דרך שנאמר: "הsharpו לכם פן יפתח לבבכם" (דברים יא), אחר כך: נ"ס"וסרטם" כשהשלב הבא הוא "ועבדתם אלהים אחרים" עד שmagen ל"והשתוויתם להם".

נכבד בך המלך, מלך משכורת שלמה על כל ימי החודש. ועתה ארנק שולחני של והובים על כל בותל משלהת הכותלים לכל איש ואיש ארנק מלא דירוי זבח, ולא כן הרבעי אמר, הנה-יש גם על הקובל של תלויים ועומדים דמותו שלשה ארנק ורב, לך ווקב אחר מעשה האומנים, ודעת את ישלהחו וילך לשולם. ועל כיוצא בזה נאמר, לפם צערא אנרא. (שיות חולין של תלמידי הכהנים עמוד כא).

(8) שם

ישיבת "כל ישראל", שבזמן ההוא, ולפייך השתרל השטן להפריעם מזה. וממילא אל, שהשגת קדושה גדולה כדי גטישת (לחיות כת היהודי גדול עד כדי גטישת השדרה ב', שניהם באזופם והחרות שדות לבעליהם ושילוחם עבדיהם) צרכיהם המתהבותות של קדושות ישראל וקדושת הארץ המושבת ע"י כל ישראל, ורק קדושה לפולה ומכפלת בוגאת (יחד עם קדושת וזה"כ). יש בכתה להניע את ב"י להיות כטרפים ואופניים ולפיהם בברrios, שאין בכח אנושי לקימם. ולפייך היובל נוגר רך ב"כ כל יושביה עלייה, נשבל ישראל יושבים בא"י ומהירות ע"י זה קדושה עללאית הנוגנת עז ותעצומותם לעם. אבל לעים מצוות שמטה די במצב של קדושה, המתקבלת אפילו מישיבת מקצת ב"י בארץ הקודש. וגם ע"י קדושה זו יש בכח ב"י לקיים מצוות שמיטה.

(b) 6) נסיך

Sparks of Chasidus

"YOU SHOULD NOT TAKE INTEREST" (v. 36)

When a person lends money at interest, he wishes his money to work for him to bring in revenue, without making any effort himself.

This opposes the very notion of Torah and mitzvos. God gave us laws which require a tremendous effort on the part of man; for an unearned glory is not a glory at all. Ultimately, the requirement of effort is for our own benefit, so that our achievements should not be mere "bread of shame" which we do not truly appreciate. To be meaningful, even spiritual "revenue" must be earned by active involvement.

(Based on Tikkunei Shabbat vol. 3, pp. 1010-2)

לפום צערא אנרא. משל מלך אשר שוויה חכם גROL, ומלבים ונשאים בדים והוא סרים למשמעו, ומשכימים לפתחו מידי פעם בפעם להחניע עמו בעוניים מדיניות מכבאים וככלילם, וזה משביך להם בטוב טעם ודעתי כדי ה' התובה עלי. פעם אתה יעזו לו שרווי ואורבוי, שכבוד המלכים זופקי רלהתוין יש צוק לבנות לו אדרון גודל ומפואר כל תפארת, בניו לתלפיות, קיבלנו את אורחותו המלכים, ומיד פתחו במקת, והגע לשם אדריכל מומחה לפני השרים והצעו לפניו את התקינות לבניית האրמן חניבור הוה, משוכה במקה נש מיד לעובדה, ובכיא פועלם רביים וחרוזים למחר ולסיטים את בנין הארמן בהקדים האפשרי, ובמשך שנה חמימה קם הבן של הארמן על מכונו. אך יעזו והשרים כי את כותלי הטראקלין יש למסור לידי אגשים מומחים לציר אוthem בעכברים מודרבין עין, וגאנשו למלאכה זו ארבעה אנשים מומחים במלאכת הצבעות, לאבעו כותלי הארמן, וההטל על כל אחד מהם לצבוע כותל אחד מארכבע כותלי הבית. ולסיטים את מלאכתם במשך חදש

ימים, ולא יארה. והנה שלשה מן האומנים האלה נישו מוד למלאכתם עם פועלם ובטים לטיסים מלאכתם בונן המועה, כדי להנץ את בני הארמן לפני המלכים והנשאים המכובדים בתום החושש, מעשו מלאכתם בחירות ובוראות הרבה יום יום, ואלו האומן הרבעי לא שת לבו נט לאתה, רק היה מבקר מדי פעמי רואה את מלצת תברין, מסתכל בהם, מעשן סירה והולך. ותמהו איש אל אריו על האומן העיל הוה, גם המלך אשר היה ווקב אחר מעשה האומנים, ודעת את אשר נעשת, חרה אפו על האומן הרבעי שאיטו

עשווה מלאכבר באשר החזיב למלך. והוא כאשר הגיעו הומים האחרונים של החודש, וכל האומנים סיטים כמעט את כל מלאכתם, ויתבונן האומן יויאטה כי לא יוכל לסייע מלאכת הגבע ביום המהיר מ於是 פנא, ותחכם, ומשה את הכותל בשער במראות הצבאות, בראי מזק, וביעשותה כי, כל המראות של שלשה הכותלים יווי צורם והוא נראים בכותל הוה, וכל מי שיקרב להסתכל בכותל ההוא עניין יהו עפעריו יבחן את כל הצעירות הנפלאים אשר בקורת הבית, וכולם נצבים למאה עני המסתכל בכותל הרבעי, בזופי ובחדר מכל שלשה הכותלים. וכשבאו המלך ושראו לדאות את מלאכת האומנים, ותבונן המלך על מעשיהם, וכולם מצאו חן בעיניו, ויקרא לששת האומנים הראשונים ויעניק להם מתנות

26

(4)

בן הא הוא אומר — נאים הדברים למי שאמרם

) הtanא בן הָא נקָרָא כִּרְמַלְכָּה מִשּׁוּם הַיּוֹתוֹ גָּרֶעֶךְ, וַיְשַׁ אָמָרִים שַׁהְוָא הַtanא בֵּן בְּגַג הַמוֹּצָר בְּמִשְׁנָה הַקוֹדֶמת (פִּירָשׁ הַדָּבָרִים — בְּמִשְׁנָה הַקוֹדֶמת).

קידוש. גַּוְיִם הַמְבָקֵשׁ לְהַתְגִּיר, מַנְסִים לְדַחֲוִת אֹתוֹ, וּמוֹדִיעִים לוֹ אֲתִ עֲנוֹשִׁי הַתּוֹרָה, וְאֲתִ הַקּוֹשֵׁי לְחִיּוֹת כִּיהוֹדִי. כְּמוֹ כֵּן, מַתָּאִים לוֹ אֲתִ גּוֹרְלוֹ הַקְשָׁה שֵׁל הַעַם הַיְהוּדִי, וּמִשְׁמִיעִים בְּאוֹנוֹ אֲתִ צְרוֹת הַגָּלוֹת וּקוֹשִׁי הַשְׁעָבוֹד (וּבְמוֹתָה מ"ז). בְּלֹ וְאַתִּ, כְּדי לְבָחֹן אֲתִ כְּנוֹת רָצְנוֹ לְהַתְגִּיר, וְלְהַזְּהִיר אֹתוֹ מֶרֶאשׁ — שִׁישְׁקָול אֲתִ רָצְנוֹ בְּכֻבֵּד רָאשׁ, וַיְחַזֵּר בּוֹ כְּלֹ עַד הוֹא יִכְלֶל לְהַתְחִרְטָה

גַּם בְּן הָא הָא הָגָר שָׁמַע אֲתִ כְּלֹ זָאת, וְעַנְהָ וְאָמָר: "לְפָום צְעָרָא אָגָּרָא" — לְפִי חַצְעָר — חַשְׁבָּר.

|| אָמָנָם, אָנָי מַודָּע לְעַצְרָא וּלְקוֹשִׁי, הַכְּרוּכִים בְּעַל הַמְּכוֹןָה. אָנָי יַדְעַ עד בְּמַה קָשָׁה לְהַיּוֹת יְהוּדִי, אָוָלָם, אָנָי מַבִּיט אֶל הַשְׁכָּר שְׂמָקְבָּלִים — הַשְׁכָּר הַעֲפֹוי לְמִסְתּוֹפְּפִים תְּחַת כְּנֶפי הַשְׁכִּינָה. קָשָׁה לְהַיּוֹת יְהוּדִי — אָבֵל בְּדָאי. || בְּן הָא הָא לֹא אָמָר אֲתִ הַדָּבָרִים רָק לְעַצְמָוֹן, אָלָא לִימָד כְּאֵן מוֹסֵר לְכַלְלָנוּ, מוֹסֵר שְׁמַסְכָּם וּחוֹתָם אֲתִ הַפְּרָק הַחַמִשִּׁי בּוּלּוֹ.

|| בְּן הָא הָא, הַמוֹצָר בְּמִסְתְּחַת חַגִּיגָה (ט' ע'ב) בְּמִשְׁא וּמִתְּעַן עַמְּ הַלְּל הַזּוֹן, אָמָר אֶת דָבְרָיו בָּאֲרָמִית, כִּי זוּ הַיְתָה שְׁפָתוֹ.

זוֹגֶם הַיְתָה שְׁפָה הַמִּדְוָרְבָת בְּאוֹתָם יִמִים. לְכָן הַעֲדִיפָו לְשִׁמְרָה דָבָרִים הַשׁוּבִים אֶלָה בְּשָׁפָה זוּ. כִּרְמַלְכָה מִשְׁא הַמּוֹן הַעַם, וַיְשִׁמְרוּ טֹב יוֹתֵר בְּתוֹרָעָתוֹ.

הַזְּכִיָּה בְּתּוֹרָה — כְּעַמְל שְׁהַוּשָׁקָע בְּרַכְבִּישָׁתָה

נִתְחִיל דַוְקָא עַמְל הַסְּבָר הַרְמַבָּסִים, אֲשֶׁר לֹא וּוֹא בְּדָבְרִי הַמִּשְׁנָה יִסְדֹּק בְּכָל הַנוֹּגֵע לְשִׁבְרַת הַמְּכוֹןָה, אֶלָּא דָבָרִים הַנוֹּגָעים לְלִמּוֹד הַתּוֹרָה בְּפֶרֶט: "לְפָום צְעָרָא אָגָּרָא" — לְפִי הַעַמְל, הַמְאָמֵץ וְהַכּוֹחוֹת הַמוֹשְׁקָעִים בְּלִימָוד הַתּוֹרָה, כְּמֵם תְּהִתְרָעָאות. נִאמְרָה בְּקָהָלָת (ב' ט'): "אָפְּ חַמְמָתִי עַמְדָה לֵי" — תּוֹרָה שְׁלִמְדָתִי בְּאָפְּ — מִתְּרָקְ קַוְשִׁי, בְּחַרְיקָת שְׁנִים — הִיא שְׁעַמְדָה לֵי — שְׁנָשָׁארָה קְנִינִי לְנַצְחָה קָהָלָת רַבָּה שְׁטָ).

|| בְּמִצְיוֹאָה אָנוּ רְוִאים, כִּי יַדְעַ הַנְּרַכְשׁ בְּקָלָות, יַוְצֵא בְּקָלָות מִהְמָמוֹת וְאַיִלְנוּ נְסָפָר בְּיוֹ, אָדָם יַכְלֵל לְזִכְרָה הַיְתָבָה מִלְמָד בְּמַעַמֵּץ בְּפָנֵי עֲשָׂרָה שָׁנִים, וְאַיִלְנוּ זַכְרָ סְפָר שְׁקָרְבָּא בּוֹ לְפָנֵי שָׁנָה. רָק לִימָד שְׁהַוּשָׁקָעָה בּוֹ יִגְעַה — נִשְׁאָר בְּאָדָם וְחַופֵּן לְנַחְלָתוֹ, לְקָנִינוֹ — לְעַצְמָעָמוֹ. אָדָם הַנּוֹתֵן אֲתִ כְּלֹ בְּכּוֹלֹ לְהַבִּין, לְשָׁמוֹעַ וְלִמּוֹד, מִתְּהִמְצָא, מִזְוִיעָ, מִשְׁנָן — הַתּוֹרָה הַוּפְכָת לְחָלֵק מִמְנוֹ, חָלֵק שְׁלָא נְטוּשׁ אָוֹתוֹ.

אמָר רִישׁ לְקִישׁ (בְּרוּתָה ס'ג ע'ב): "מַנְיָין שָׁאֵין דָבְרִי תּוֹרָה מַתְקִיְמִין אֶלָּא בְּמַיְשָׁמִית עַצְמָוּ עַלְיהָ? שְׁנָאָמָר (בְּמִדְבָּר י' ט'): "זֹאת הַתּוֹרָה, אָדָם כִּי יִמְתֹּא בְּאֹהֶל" — הִיכְןָ מַתְקִיָּת הַתּוֹרָה? בְּאָדָם שְׁמִימִית עַצְמָוּ בְּאוֹהֶלֶת שְׁלִתּוֹרָה. מַיְשָׁמִיָּגָע בְּדָבְרִי הַתּוֹרָה, וּוֹכָה שְׁהַתּוֹרָה שְׁלָמָד, מַתְאָכֵל בּוֹ.

עוד אמר רַבִּי יְנָאִי (ברָכָה ש' ט) עַל הַפְּסָוק הַבָּא בְּמִשְׁלֵי (ש' ט): "כִּי מִיזְחָלֵב יוֹצִיא חַמְמָה". "בְּמַיְ אַתָּה מוֹצָא חַמְמָה שְׁלִתּוֹרָה?" מַיְ מוֹצָא אֲתִ הַתּוֹפָקָה הַמְּעוֹלָה בְּיוֹתָר — כְּחַמְמָה מַתְזָעָן וְחַלְבָּן?

מַיְ שְׁמָקְיָא חַלְבָּן שִׁינְקָן מַשְׁדִּי אָמוֹ" — מַיְ שְׁמוֹן לְמַצְעָן אֲתִ לְשָׁדָ חַיּוֹתָו, לְסַחּוֹת אֲתִ כְּחַוּתוֹ עַד תּוֹם, לְהַקְרִישׁ אֲתִ כְּלֹ בְּכּוֹלֹ עַל מַזְבֵּחַ לִימָוד הַתּוֹרָה. רָק חַלְמָד בְּאוֹפָן כֵּזה, הָא יִהְיָה זה שְׁיַוְצִיא חַמְמָה" — שִׁיגְעַ לְהַשְׁגִּים הַטּוֹבִים בְּיוֹתָר.

לְכָן גַּם אָוֹמָרָת הַגָּמְרָא בְּנָדְרִים (פ' א' ע'א): "הַזְּהָרָו בְּבִנְיָן עֲנֵים — שְׁמַהְן תְּצָא תּוֹרָה" — מַדוּעַ דַוְקָא מִמְּהָם תְּצָא תּוֹרָה? כִּי הַמִּתְיִגְעִים יוֹתֵר. בְּן עֲשָׂרִים אַיִלְלָוֹ דָגָות, הָא מְשֻׁחָרָר מִכְלָ עַל, כְּלֹ שְׁנָדְרָשׁ מִמְנוֹ הָא לִימָוד הַיְתָבָה. הָא לְומָד מַתְוֹךְ נְחַת, בְּשָׁר הָא מַוקָּף תְּעִנּוֹת וְפִינּוֹקִים.

(12)

(13)

(14)

(15)

(16)

(15)

(3) עם (4) נכלין

וכי ימוך אחיך עטך ונמבר לך
לא תעדר בו עבודת עבר.

1 נ"ל כי הנה אם האדון מצוה להעבר
שיעשה לו עבורה הצורכה לו לאדון,
הנה זהו בשבייל האדון וכן רוב עבדות
העבדים לאדוניהם. ואמנם לפעמים מצאו
שהאדון מצוה להעבר עבורה שאינה צריכה

כלל לאדון, אלא כדי שלא יילך העבר
בטל הוא מצוה לו לעשות איזה עבודה,
וכראמרין [ב"מ דף ס"ה ריש ע"א] כי
היכא דלא ניסתרי עבדי, והוא עבורה עבד
שעיקר העבודה היא רק בשבייל העבר שלא
יה בא בטל, ובאה האזהרה שלא לעשות כן
בעבר עברי, ועיין לשון רשי' בפסקוק [מ"ג]
לא תודה בו בפרק.

6

לעומתו, כאשר בן עניים חולך ללימוד, זה בא פעמים רבות על החשבון פרנסת
המשפחה, הוא לומד מותך רعب, בתנאי לימוד קשים. הלימוד שלו בא מזור
יעשה ומאמץ, הוא ממית עצמו באוחלה של תורה — לבן דוקא אצלו התורה
מתיקית, וממנו יצא תורה גם לאחרים.

הגמרה במגילה (ו' ע"ב) כמו מסכמת את הדברים באמורה: "יגעתוי ומצעתי —
(תאמן)" רק אם הייתה יגעה, ישנה מעיאה. אבל "לא יגעתוי ומצעתי" — אל
תאמן."

השבר בלימוד התורה לפי העמל

לפי פירוש נסף, אין מדובר כאן על הוכחה בתורה עצמה, אלא על השבר
הMOVITCHI מן השמיים לכל היגע בתורה.

ו' ישנו יהודי שלומד, מתיגע, מתהמצז, וככל זאת איןנו קולט את הנלמד. הוא
איןנו מצליח להפוס את השקלא וטריא שבסוגיא, הוא אינו יורד לסוף דעת רשי'
במקום, אינו מבין את כוונת ה"חוטפות" וכדומה. לאחר שעות לימוד ארוכות,
הוא נשאר כמעט באותה נקודה בה החל, או שהתקדם רק מעט מאד. אומר לו
התנא: "אל ייאוש!" — عملך אינו לשוא.

7 השבר לומדי תורה ניתן על כל אותן שעות שם געו בלימוד, ולא לפי
התפקיד שהם הגיעו באותו שעתו. השבר לא נמדד לפי רוחב הידיעה, אלא לפי
עוצמת היגעה.

ו' יותר על כן, פעמים רבים, שכיר של קשה החבנה, עולה עשרה מונים על
השבר MOVITCHI מהיר התפיסה, שאינוelman עמל לפי יכולתו. קנה המידה מעתן
השבר על לימוד התורה הוא לפי עמל האדם בלימוד התורה. הקב"ה אינו ספר
את מספר הדפים של תלמיד, אלא את מספר דשעות שלמה. הוא אינו מورد את
למדנותו של האדם, אלא את عملו.

ככל מי שיגע בתורה באמות ובתמים — יש שכיר לפועלתו. וזה "לפום עצרא
אגרא".

8 (מו) לעקר משפחת גדר, על דרך הפט גוי עקר שמעולט לא נתגייר והוא ממשפחה
גר, ובואר הכתוב: כי בין שיחיה נמכר לגר שהוא תושב עמו או לעקר, כלומר לנו
עצמם, וכן התרגומים: לארכמי, מכל מקום: אחורי נמכר גואלה תחיה לו,^ו כי הדבר מסור
לכל אחד בישראל, והוא שאמր: אחד מהדרי גאנלו^ט, או הקורובים שם קדומים, וזהו:
או דודו או בן דודו יאנלו^ט, או שיגאל הוא את עצמה, וזהו: או השיגה ידו זנגאל^ט. ועל
דבר האדרש^ט: לעקר, זו רומי, וקראו עקר על שם שעמיד הקב"ה לעקרה, שנאמר:

ו' והובד גשםה ויחיבת ליקחת אש^ט. והוא שאמרו במדרש^ט: וכי תשיג יד גר ותושב^ט,
גור זה נובגדנזר^ט מלך בבל, ותושב, זו מלכות מדי^ט, ונמכר לגר תושב עמו, זו מלוכות
יון^ט, או לעקר משפחת גר, זו רומי^ט. הוציא לנו המדרש מן הכתוב הזה רמזו ארבע
מלכיות, ולפי דעתינו עשו זה בכוונה גמורה לפי עניין הפרשה, כי יש בפרשנה התעוררות

9 רמז והבטחה לישראל בגאותה שעבד ארבע מלכיות, וגם יש בה עוד רמז כי הגאותה

להויה בתשובה^ט, ואך אם לא עשו תשובה אי אפשר להתחזר מזמנן הקצוב^ט,
ונבגיע חור החץ הקצוב^ט. לא ישאר לישראל שום עבדות בלחתי עבדות ה' יתברך. ויש

בזה עוד רמז שעמיד הקב"ה להבאה העזג^ט לחשבון לפי שעבדו בישראל וזה מזמנן
הгалות עד שנת הגאותה העתidea שקרה הלחוב יובל. והנה כל הפרשה בעינה מעידה

10 על זה ומפני זה ללחוץ המכבים ויל רמו יסימן מן המכוב לאכבע מלכיות, וסמכ למלכיות
הרוביית שקרה עקר: אחורי נמכר גואלה תחיה לו, וידוע כי לשון אחורי הוא מופלג
זוהה, וירמו לגלות האחרון הות. אמר: אחד מהדרי גאנלו^ט, והוא משיח בן דוד שהוא

משבט יהודה, מייחד שככל השבטים, ועוד יכול אחד מהדרי, כלומר: שיחיה הגואל בשאר
חם כשר האחים, נולד מאב ואם כרמי מושה מה המכוב לאכבע מלכיות. ^ט וthonig
לשון זה כנגד אמונה: המלכות הרבייתית. ודעתם, כי הלשון מקטעת רגלוין

11 לרשייטה^ט. ואמר: או השיגה ידו זנגאל^ט, כלומר בסוף, והיא הגואל בתשובה הנמשלת
לכסת, כי כשם שהכסף לבן וטהור כך התשובה מטהורת הנפש ומלבנת העונות. ואמר:

ו' וחיב עם קנותו^ט, הרה הקב"ה הקונה שמי וארכן שיביא לחשבון כל אומה ואומה
ששעבדו לישראל, משנת המכוב לו^ט, כלומר מזמן שהתחלו להשעבד בהם עד שנות

12 זמו הגאותה, וקרוא הגאותה, שנות היובל לפי שהיובל זמן חרותם, שנאמר: וקראותם^ט דרור
בארץ כל, ישביהם יובל היא, ועוד על שם: יובילו שי למורה^ט, ועל שם שכותב: והביאו

15

כ' כת'

(6)

את כל אחיכם מכל הגויים מנהה לה¹⁸. ואמר: אם עוד רבות בשנים¹⁹, ואם מעט נשאר בשנים²⁰, ככלומר שהפדיון יהיה לפני השנים. כי לפי גודל התשובה תתקרב הגאולה אן תתרחק. ואמר: ואם לא יגאל באלה²¹, שאם לא יגאל על ידי תשובה בשנות הגלות האלה, ויצא בשנות היובל תוא ובינוי עמו²¹, ככלומר שלא יתרחק זמן הגאולה מן הצעזוב ואילך. ונתייג דעת רבי יהושע שאמר²²: בין עושין תשובה בין אין עושין תשובה מיד נגאלים. שנאמר: אני ה' בעתת אחישנה²³, וכог' אחישנה לא נכו בעתה. ואמר: ק'וא ובנוי עמו²¹, רמו לשני הקבוצים העתדים והם הנדחים והונפוצים עליהם. וזה שאמר: תוא ובינוי עמו, וזה שסמד לו: כי לי בני ישראל עבדים כי אם להקב"ה. ואמר: עבדי הם הצעזוב אינן מתעכbin אפילו שעה אחת ולא יהיה עבדים כי אם להקב"ה. אשר הרוצח אותם מארץ מצרים²⁴, להשות גאולה זו לאجلות מצרים. כי כיוון שהגיע הצעזוב יצאנו, אני ה' אלהיכם²⁴, המבטיח אתכם בונה לעתיד.

(16)

(7)